

correctional labor of up to 2 years or restriction of liberty of up to 4 years, and committed on a particularly large scale or during military / emergency status - up to 7 years in prison with confiscation of property [2]. The misappropriation, sale or exchange of other goods for personal gain is considered to be inappropriate.

Valentyn Kopayev, head of the Strategic Investigations Department of the National Police, notes that cases of embezzlement and misappropriation of humanitarian aid addressed to the military and civilian casualties during the war with Russia have been repeatedly identified. In this regard, the heads of departments are required to organize, together with the Customs Service, an inspection of vehicles moving humanitarian aid, recording the list of property and photo-recording cargo. Also, the staff of the Department of Strategic Investigations is obliged to transport vehicles that move humanitarian aid to the places of actual unloading. Together with the recipients, the national police authorities review the inspection of property that is subject to the list of humanitarian aid, as well.

Summarizing the above, the control of humanitarian aid and the strengthening of responsibility for violations of its use clearly take place during the war. Increasing the attention of the National Police, to some extent, will be able to change the situation for the better, but it is the human factor that plays a role in these types of criminal offenses.

Literature

1. Criminal Code of Ukraine. Law of 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. (date access: 15.04.2022)

2. The Verkhovna Rada adopted the Law on Liability for the Use of Humanitarian Aid during Martial Law. Official web portal of the Parliament of Ukraine. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220880.html> (date access: 15.04.2022)

УДК 343.9(043.2)

Савліва Н.О., Сторожик К.В., здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., завідувач навчально-наукової криміналістичної лабораторії

ВИКОРИСТАННЯ СЛІДІВ ЗАПАХУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Запахові сліди є предметом вивчення криміналістичної одорології та відіграють важливу роль під час доказування у кримінальному провадженні.

На думку багатьох вчених, використання можливостей одорологічних досліджень у слідчій і розшуковій діяльності має стати пріоритетним напрямом діяльності для забезпечення швидкого, повного й ефективного розслідування злочинів.

Варто наголосити, що проведення одорологічної експертизи потребує належного правового визначення за змістом Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5, адже сьогодні в цьому нормативно-правовому документі питання одорологічної експертизи не регламентовані [1].

Запах людини – генетично обумовлені за своїм складом і постійно вироблювані організмом леткі речовини, які виявляються в крові людини та потожирових виділеннях [2]. Особливе криміналістичне значення слідів запаху людини полягає в тому, що кожна людина має тільки свій індивідуальний запах, який характеризується властивостями стійкості і незмінності. Саме завдяки таким властивостям запаху проводиться ідентифікація особи злочинця.

Загалом же запахові сліди людини вирізняються певними специфічними ознаками, які відрізняють їх від інших різновидів слідів: вони невидимі, мають нестандартні й характерні фізичні властивості та у їх відсуття чітко визначена форма.

Обрання методу та засобів роботи із запаховою інформацією залежить від місця її виявлення, від властивостей слідосприймаючої поверхні та від часу контакту останньої із джерелом запаху.

Треба додати, що багато праць вчених присвячено саме опису відібрання слідів запаху. Зокрема, актуальними є одорологічні дослідження, проведені Р.І. Благутою, П.Д. Біленчуком, О.Г. Волошиним, Р.С. Дмитруком, О.В. Захаровою, Я.В. Фурманом, В.В. Юсуповим та іншими.

В науковій літературі всі дослідження вчених зведені до певного типового прикладу отримання слідів запаху. Так, адсорбент (стерильні фланелеві або марлеві серветки) виймають з ємності, та накладають на слід, тобто на ручку дверей, де виявлений слід руки. Зверху адсорбент накривається поліетиленовим мішком, краї якого притискаються до дверей та прикріплюються клейкою стрічкою чи лейкопластиром (для створення усередині мішка мікроклімату, що збільшує випаровування молекул запаху на адсорбуєму тканину). Після того як запах зібраний на серветку-адсорбент, останню, за допомогою пінцета, обережно знімають з ручки дверей і поміщають до ємності для консервування зібраного запаху, яка герметично закривається. До неї прикріплюється бирка з описом (де, коли, ким, з якого сліду зроблене збирання запаху, яким чином - шляхом безпосереднього адсорбування на адсорбент чи із застосуванням пилососа). Слідчий, а також поняті ставлять на бирці свої підписи [3].

Проте, на наш погляд, процес вилучення слідів запаху згаданим вище способом містить в собі ризики змазати дактилоскопічний слід, який у випадку достатнього відображення в ньому індивідуальних та загальних папілярних візерунків пальця, дозволяє ідентифікувати особу кримінального правопорушника і має доказове значення.

На відміну від дактилоскопічного, одорологічний слід не завжди визнається доказом у суді та має більш орієнтовне значення.

Зауважимо, що сліди запаху не сприймаються людиною і відповідно не контролюються. Тобто злочинець не сприймає свій запах, і, відповідно, не намагається його знищити. Це допомагає правоохоронним органам та експертам у процесі розслідування злочинів. Однак на практиці все ж зустрічаються випадки маскуванню запахових слідів, приміром злочинці намагаються приховати сліди запаху взуття, посипаючи (або поливаючи) їх різними пахучими та їдкими засобами (тютюн, перець та ін.). Такі дії рідко приводять до успіху, оскільки ці розсипані (або розлиті) речовини служать хорошим орієнтиром для пошуку необроблених запахових слідів [4].

Нині сліди запаху використовуються з метою розв'язання таких завдань розслідування: розшук особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння; відшукування предметів кримінально-протиправного посягання, речових доказів, що зберегли запах злочинця чи потерпілого; ідентифікація особи за її запаховими слідами та інше. Ці завдання можливо вирішити як шляхом залучення кінолога зі службовою собакою, так і використанням лабораторних методів.

Таким чином, враховуючи викладене вище, можна цілком впевнено вважати, що одорологія є перспективним напрямом експертних досліджень і сліди запаху є важливим джерелом інформації для виявлення, розкриття, розслідування, попередження кримінальних правопорушень та розшуку осіб, причетних до їх вчинення.

Отже, діяльність правоохоронних органів із використання запахових слідів у розслідуванні кримінальних правопорушень потребує більш детального законодавчого врегулювання, наукового опрацювання та формування практичних рекомендацій.

Література

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 8 жовт. 1998 р. № 53/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>
2. Гусева В.О. Використання результатів одорологічного дослідження як доказів у кримінальному провадженні. *Право і безпека*. 2015. № 3(58). С. 71–76.
3. Використання одорологічної інформації під час розслідування кримінальних правопорушень. URL: https://pidru4niki.com/2015060965315/pravo/vikoristannya_odorologichnoyi_informatsiyi_pid_chas_rozsliduvannya_kriminalnih_pravoporushen

4. Герасимів О.І., Захарова О.В. Особливості виявлення запахових слідів людини під час проведення слідчого огляду. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 2. URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/nomeri-zhurnalu?id=51>

УДК 343.13(043.2)

Складановський І.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ланцедова Ю.О., к.ю.н., доцент

ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ ТА ВИТРАТИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Під процесуальним строком у найширшому значенні розуміється встановлений законом або рішенням уповноваженої на те посадової особи час для виконання суб'єктами кримінальних процесуальних відносин певних процесуальних дій (утримання від них) або прийняття процесуальних рішень.

Процесуальні строки – це встановлені законом або відповідно до нього прокурором, слідчим суддею або судом проміжки часу, в межах яких учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) приймати процесуальні рішення чи вчиняти процесуальні дії [1].

Процесуальні строки є необхідним організаційним заходом, що забезпечує оперативність та ефективність розслідування, а також судового провадження. Організує значення встановлених законом строків визначається тим, що вони забезпечують достатній час та обумовлюють необхідні темпи вирішення завдань, які стоять перед органами та посадовими особами, що безпосередньо провадять досудове розслідування і судове провадження. Без наявності встановлених кримінальним процесуальним законом строків, без їх належного дотримання при здійсненні кримінального судочинства виникатимуть безліч порушень прав та законних інтересів особи, які усунути і поновити дуже складно, а іноді й неможливо [2, с. 206].

Класифікація строків у кримінальному провадженні: залежно від того, ким встановлюються ті чи інші строки; за належністю до регулювання провадження на окремих стадіях кримінального процесу; залежно від функціонального призначення строків у кримінальному процесі; залежно від того, кому адресовані строки; за цілями, для яких встановлені строки; за характером їх дії і правовими наслідками, які настають у зв'язку із закінченням того чи іншого строку; за визначеністю строків (абсолютно визначені; відносно визначені; не визначені; альтернативні, загальні та виключні); за правовими наслідками закінчення строків у кримінальному